

Власюк Н. І.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Навчальний посібник

Стереотипне видання

**Видавництво “Магнолія 2006”
Львів**

УДК 336:005.52(07)

В 58

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

Рецензенти:

Крупка М. І. – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету ім. Івана Франка;

Вовчак О. Д. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківської справи Університету банківської справи НБУ;

Рудницький В. С. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту.

Власюк Н. І.

В 58 Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Стереотипне видання
— Львів: Видавництво ПП "Магнолія 2006"—328 с.

ISBN 978-966-2025-74-3

“Магнолія 2006”

Навчальний посібник з курсу “Фінансовий аналіз” підготовлений відповідно до навчальної програми курсу. Структура посібника включає тексти лекцій, навчальні та тестові завдання, перелік питань для самоконтролю, питання для самостійного опрацювання, літературу та глосарій. Крім того, посібник містить систему поточного та підсумкового контролю і оцінювання знань студентів з урахуванням вимог Болонської декларації за шкалою ECTS.

Посібник розрахований на студентів спеціальності “Фінанси” освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”.

УДК 336:005.52(07)

ISBN 978-966-2025-74-3

© Власюк Н. І.
© “Магнолія 2006”

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
ТЕМА 1. ЗНАЧЕННЯ І ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	11
1.1. Етапи розвитку, місце і роль фінансового аналізу в управлінні підприємством	11
1.2. Предмет, об'єкти та основні завдання фінансового аналізу	16
1.3. Види, системи та основні принципи проведення аналітичних досліджень	19
<i>Контрольні запитання .....</i>	<i>24</i>
<i>Питання для самостійного вивчення .....</i>	<i>24</i>
<i>Практичні навчальні завдання .....</i>	<i>25</i>
<i>Тестові завдання .....</i>	<i>28</i>
<i>Література .....</i>	<i>32</i>
ТЕМА 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	33
2.1. Суть інформаційного забезпечення фінансового аналізу	33
2.2. Фінансова звітність як основа інформаційного забезпечення аналітичних досліджень	37
2.3. Основні етапи організації фінансового аналізу на підприємстві	41
<i>Контрольні запитання .....</i>	<i>44</i>
<i>Питання для самостійного вивчення .....</i>	<i>45</i>
<i>Практичні навчальні завдання .....</i>	<i>45</i>
<i>Тестові завдання .....</i>	<i>49</i>
<i>Література .....</i>	<i>53</i>
ТЕМА 3. АНАЛІЗ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА	54
3.1. Аналіз динаміки та структури майна підприємства	54
3.2. Характеристика економічного потенціалу підприємства	63
3.3. Показники оцінки майнового стану підприємства	65

<i>Контрольні запитання</i>	68
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	68
<i>Практичні навчальні завдання</i>	69
<i>Тестові завдання</i>	72
<i>Література</i>	75
ТЕМА 4. АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ	76
4.1. Суть та склад оборотних активів	76
4.2. Методика аналізу оборотних активів	79
4.3. Аналіз показників ефективності використання оборотних активів підприємств	84
<i>Контрольні запитання</i>	89
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	90
<i>Практичні навчальні завдання</i>	90
<i>Тестові завдання</i>	92
<i>Література</i>	96
ТЕМА 5. АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	97
5.1. Сутність та значення аналізу капіталу підприємства ..	97
5.2. Аналіз власного капіталу підприємства	102
5.3. Аналіз залученого капіталу підприємства	106
5.4. Аналіз ефективності використання капіталу підприємства	110
<i>Контрольні запитання</i>	113
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	113
<i>Практичні навчальні завдання</i>	114
<i>Тестові завдання</i>	116
<i>Література</i>	119
ТЕМА 6. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ	121
6.1. Поняття грошового потоку та його значення для забезпечення діяльності підприємства	121
6.2. Методика аналізу грошових потоків	128
6.3. Система коефіцієнтів для оцінки грошових потоків підприємства	130
<i>Контрольні запитання</i>	132
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	133

<i>Практичні навчальні завдання</i>	133
<i>Тестові завдання</i>	136
<i>Література</i>	140

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	141
7.1. Суть ліквідності і платоспроможності	141
7.2. Основні показники для оцінки ліквідності підприємства	146
7.3. Ознаки платоспроможності підприємств	149
<i>Контрольні запитання</i>	153
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	154
<i>Практичні навчальні завдання</i>	154
<i>Тестові завдання</i>	157
<i>Література</i>	161

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	162
8.1. Суть та значення фінансової стійкості підприємства ...	162
8.2. Оцінка фінансової стійкості підприємства	165
8.3. Аналіз запасу фінансової стійкості підприємства	171
8.4. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства за показниками фінансової стійкості	173
<i>Контрольні запитання</i>	175
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	175
<i>Практичні навчальні завдання</i>	176
<i>Тестові завдання</i>	178
<i>Література</i>	182

ТЕМА 9. АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	184
9.1. Сутність кредитоспроможності та необхідність її оцінювання	184
9.2. Критерії кредитоспроможності підприємств	187
9.3. Аналіз доцільності залучення кредитів банку	189
9.4. Методика оцінки кредитоспроможності позичальника ...	191
<i>Контрольні запитання</i>	198
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	199

<i>Практичні навчальні завдання</i>	199
<i>Тестові завдання</i>	201
<i>Література</i>	204

ТЕМА 10. АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВ	206
10.1. Суть ділової активності та її оцінка	206
10.2. Характеристика показників ділової активності підприємства	209
10.3. Аналіз дебіторсько-кредиторської заборгованості ...	212
10.4. Оцінка стійкості економічного зростання підприємства	221
<i>Контрольні запитання</i>	222
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	223
<i>Практичні навчальні завдання</i>	223
<i>Тестові завдання</i>	225
<i>Література</i>	229

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ .....

230	230
11.1. Значення та інформаційне забезпечення аналізу прибутку підприємства	230
11.2. Аналіз валового, операційного та чистого видів прибутку	236
11.3. Аналіз розподілу прибутку та резервів його зростання	239
11.4. Оцінка рентабельності підприємства	241
<i>Контрольні запитання</i>	244
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	244
<i>Практичні навчальні завдання</i>	245
<i>Тестові завдання</i>	249
<i>Література</i>	253

ТЕМА 12. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ .....

254	254
12.1. Суть інвестицій та їхня класифікація	254
12.2. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів	260
12.3. Аналіз фінансових інвестицій	265

<i>Контрольні запитання</i>	269
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	269
<i>Практичні навчальні завдання</i>	270
<i>Тестові завдання</i>	271
<i>Література</i>	274
ТЕМА 13. КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ	276
13.1. Суть комплексного фінансового аналізу та його завдання	276
13.2. Організація проведення комплексного фінансового аналізу на підприємстві	278
13.3. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємств	283
<i>Контрольні запитання</i>	286
<i>Питання для самостійного вивчення</i>	287
<i>Практичні навчальні завдання</i>	288
<i>Тестові завдання</i>	291
<i>Література</i>	295
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ	296
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ	300
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	302
ДОДАТКИ	318

ПЕРЕДМОВА

Формування ринкової економіки зумовлює необхідність постійного проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Ринкова економіка вимагає від підприємств та інших господарюючих суб'єктів підвищення ефективності діяльності, забезпечення фінансової конкурентоспроможності та платоспроможності, належного рівня фінансової стійкості та ділової активності.

Практично всі користувачі фінансової звітності використовують методи фінансового аналізу для прийняття рішень, спрямованих на оптимізацію їх інтересів, тобто фінансовий аналіз виступає найбільш суттєвим елементом в системі фінансового менеджменту та контролінгу. Так, власникам підприємства уміння застосовувати аналітичні інструменти необхідне для підвищення рентабельності капіталу, покращення ліквідності та платоспроможності, кредиторам та інвесторам – для ліквідації ризиків за позиками та вкладками, а також для вибору оптимальних інвестиційних проєктів.

Директивне управління остаточно поступилося місцем реальній господарській самостійності підприємства. Це, своєю чергою, викликало величезний інтерес до такої моделі управління, яка б могла забезпечити підвищення ефективності діяльності підприємства за умов фінансової незалежності та динамічної зміни економічного середовища. Саме така модель управління передбачає здійснення системного і якісного фінансового аналізу. Якість рішень, які приймаються, залежить від їх аналітичного обґрунтування.

Знання основ фінансового аналізу дає змогу зменшити невизначеність та ризик господарської діяльності та допомагає у виборі ділового партнера.

Основними особливостями сучасного фінансового аналізу є всебічне комплексне вивчення фінансових ресурсів та їх потоків на основі використання системного підходу, теоретико-пізнавальних категорій, принципів, способів і прийомів дослідження, виявлення фінансових резервів і можливостей підвищення ефективності функціонування господарюючого суб'єкта шляхом запровадження раціональної фінансової політики.

Метою дисципліни “Фінансовий аналіз” є оволодіння студентами теоретико-методичними та практичними навичками здійснення аналізу фінансового стану та фінансово-господарської діяльності підприємств різних форм власності та галузей економіки в сучасних ринкових умовах.

Відповідно до мети основними *завданнями дисципліни* “Фінансовий аналіз” є:

☞ з’ясування сутності та значення фінансового аналізу, вивчення методів та прийомів його проведення;

☞ ознайомлення з інформаційними джерелами аналітичних досліджень підприємств різних форм власності, галузей та сфер діяльності;

☞ вивчення комплексу показників оцінки фінансового стану підприємств, послідовності та порядку їхнього розрахунку, а також методів оцінки;

☞ ознайомлення з оборотними коштами підприємства та методами аналізу їхнього стану;

☞ вивчення джерел фінансування підприємств та проблем формування оптимальної їхньої структури;

☞ з’ясування класифікації та методів оцінки грошових потоків підприємств;

☞ оволодіння методами оцінки майна підприємства;

☞ оцінювання кредитоспроможності, ділової активності та інвестиційної привабливості підприємств;

☞ вивчення методів комплексного оцінювання фінансового стану підприємств.

При вивченні тієї чи іншої теми застосовуються різні методи навчання, такі як порівняння, групування, елімінування, економіко-математичні та статистичні методи. Дана дисципліна пов’язана з такими економічними дисциплінами, як “Основи економічної теорії”, “Фінанси”, “Фінанси підприємств”, “Економіка підприємств”, “Економічний аналіз”, “Бухгалтерський облік”, “Фінансовий облік”, “Теорія статистики”, “Фінансовий менеджмент” та іншими. Важливими елементами навчання є лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота студентів, яка дає змогу набути практичні навички стосовно теоретичних знань.

Навчально-методичний посібник із дисципліни “Фінансовий аналіз” включає теоретичний матеріал, контрольний перелік пи-

Передмова

тань до кожної теми, тестові та навчальні завдання для підсумкового контролю, тематику рефератів та перелік питань для самостійної роботи студентів, термінологічний словник, а також критерії оцінки знань студентів за кредитно-модульною системою та список рекомендованої літератури до кожної теми.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ВЛАСЮК Наталія Іванівна

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Навчальний посібник

Стереотипне видання

Формат 60 × 84/16. Умовн. друк. арк. 19,07.
Гарнітура Таймс Нью Роман

ПП «Магнолія 2006»

м. Львів-53, 79053, Україна, тел. +380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції:
серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавництва “Магнолія 2006”